

GLAS

AKADEMSKI

LETO III. STEV. 26.

LJUBLJANA, 15. NOVEMBRA 1935.

UNIVERZITETNA BIBLIOTEKA?

Turnšek Viktor.

Dobri trije meseci so potekli, kar je denar za zgradbo univerzitetne knjižnice končno odobren in dobri štirje meseci nas ločijo od termina, ko bo zapadel. Javnost ima danes zelo malo vpogleda v vprašanje, o katerem smo pisali že toliko in tolikokrat. Stalo je nenavadnih težav, da je bila potrebna vsota vnešena v državni proračun. Sedaj določa finančni zakon, da se mora izplačati in pričeti z zidavo, pa bi mislili prav za prav, da nam ni treba ničesar več; dolžnost uradnih krogov je, da izvrše jasne določbe zakona. In vendar se moramo znova obrniti k vprašanju.

Če se gospodar pripravlja na zidavo, dela to po nekem redu. Naroči načrte in se dodobra pogovori z arhitektom o svojih zahtevah. Ko se sporazumeta in so načrti izdelani, jih gospodar vložijo pri oblasteh, da odobré nameravano zidavo. Ko pride to dovoljenje se sporazume s stavbenikom, ki z delom prične. Približno enako je z javnimi zidavami, le da so formalnosti še dosti večje. V prvem kot v drugem slučaju pa je najvažnejši denar. Če je ta in če ni zamisel le predaleč od možne izvedbe, ni misliti na večje ovire. Vodstvo pripravljanih del zahteva od gospodarja nekaj spretnosti, vendar ne takih, da bi jim ne bil kos povprečen človek.

S to našo knjižnico pa se gode čudne stvari. Leta 1930 je rektorat univerze sestavil kot bodoči stavbni gospodar posebno komisijo strokovnjakov, ki naj bi določila pogoje, katerim mora ustrezati načrt knjižnice. Komisija je te zahteve ugotovila in naročila načrt pri gosp. prof. Plečniku. Ko je bil načrt izdelan, ga je rektorat univerze sprejel in poslal v Beograd v gradbeno ministrstvo, da ga potrdi. Vse to se je zgodilo že l. 1931/32, toda takrat ni bilo nikogar, ki bi dvignil denar iz državnega proračuna in pričel z zidavo. Vse skupaj je propadlo. Leta 1933 je dijaštvo zaradi silne potrebe po knjižnici akcijo za denar obnovilo. Pridobilo je za sodelovanje tudi vodstvo univerze. Edino, na kar se je v dobi sistematičnega znižavanja državnih kreditov dalo opreti, je bil sklep vlade iz l. 1930/31 in 1931/32, da zgradi biblioteko in potrjeni načrti profesorja Plečnika. Ker smo prvi argument zapravili sami, je ostal kot edina stvarna opora le drugi. In res, po dveletnem ogromnem naporu smo dobili na podlagi izdelanih, predloženih in odobrenih načrtov vnovič denar. Že pred dobrim letom je senat univerze ponovno potrdil sklep, da prične takoj z zidavo, čim bodo prve denarne možnosti. Če bi bili ljudje prožni in ne bi imeli doma ovir, bi se to zgodilo že pomladi. In najmanj, kar smo mogli pričakovati je bilo, da se bo pričelo z zidavo že jeseni, kajti s 1. avgustom je stopil novi državni proračun v veljavo.

Sedaj bo že kmalu polovica novembra. Parcela stoji nedotaknjena, kakor je bila. Zimski meseci so tu, v njih ni mogoče začeti z zidavo. Konec marca denar zapade. Da bo javnost podrobno obveščena, kako se bodo razvijale v teh mesecih stvari, smo se odločili, da bomo izdali vsak teden poročilo, iz katerega bo po možnosti razvidno, kaj je novega v tem prečudnem boju. Pričenjamo kar danes.

Univerzitetna pisarna je poslala 10. oktobra t. l. načrte prof. Plečnika znova v gradbeno ministrstvo v Beogradu, da jih znova potrdi. Pri

odobrenju iz l. 1931 je ostalo namreč nekaj malenkosti, ki niso bile čisto jasne. Tudi so se neke izgubili deli načrtov in sicer detajlni načrti za električno napeljavo in centralno kurjavo.

V oktobru je gradbeni urad Mestne občine ljubljanske na zahtevo banovine preklinal stavbno dovoljenje, ker h komisijskem ogledu za izdajo stavbnega dovoljenja ni bil vabljen eden izmed sosedov. Nova seja je bila določena za začetek novembra.

Med 31. oktobrom in 2. novembrom sta se mudila v Beogradu dva člana odbora »Akademske akcije za univerzitetno knjižnico« in povprašala v gradbenem ministrstvu, kako je z načrti. »Se bodo še proučili.« Dalje sta v Državni hipotekarni banki izvedela, da pri nji ne bo zadržkov glede izplačila posojila za univ. knjižnico v Ljubljani, kot ga določa finančni zakon za l. 1935/36, ker ima zavod sam interes na teh posojilih, saj od njih živi. Posojilo bo najelo ministrstvo prosvete, glavna državna kontrola je nanj že pristala.

Vzporedno s temi deli za knjižnico se razvija drugo, ki bo prineslo v bodočih tednih nemalih presenečenj. Poročali bomo o njem prihodnjič, z njegovim historijatom vred.

GRADITEV NOVE KLINIKE
— V BEOGRADU!

»**P**olitika« poroča, da so dovoljeni prvi krediti za zgradbo nove otroške klinike v Beogradu v višini 3.000.000 Din. S to vsoto bodo lahko spravili stavbo pod streho. Celotni proračun te nove, najmoderneje urejene klinike znaša 10 milijonov. Načrti so že narejeni, beograjska mestna občina je že odstopila zemljišče. Nova klinika bo stala v neposredni bližini ostalih kliničnih zgradb. Zavzemala bo prostor 2300 kvadratnih metrov. Lega bo odgovarjala: fronta vseh bolniških sob in verand bo gledala proti jugovzhodu. Na razpolago sta dani dve možni zemljišči in ko se bodo dokončno odločili za eno izmed teh, se bo z graditvijo pričelo.

Beograjska medicinska fakulteta je stara toliko kot naša ljubljanska: obe sta bili ustanovljeni še-le po svetovni vojni. Naša se mora še danes zadovoljevati z bornimi petimi semestri brez dostojno opremljene anatomske predavalnice, dočim ima beograjska, da ne omenjamo moderno urejene anatomske dvorane za 400 slušateljev, še 10—12 univerzitetnih klinik, katerim se bo zdaj pridružila še nova, 77.640.000 Din, ki so bili dodeljeni beograjski kliniki od leta 1920. do 1928. za zgraditev teh stavb, bomo prišteli še 10 milijonov. Tako bo veljala beograjska medicina v kratkem 88.640.000 Din. Vsota se bo pa gotovo še dvignila.

In pri nas? Ne le, da sploh nimamo klinike, da se zaenkrat sploh ne govori o zidavi nove prepotrebne bolnice, niti borih 150.000 Din za opreme že obstoječe neopremljene anatomske predavalnice nimamo. Število slušateljev je narastlo, predavalnica pa je ista kot pred 16 leti. Sedimo drug na drugem, pišemo in rišemo si na kolenih.

Beograjska klinika ima zahvaliti svoj obseg v glavnem raznim merodajnim faktorjem, ki so se za njo zelo zavzemali, kakor tudi državni

upravi sami, ki ji je bila tako naklonjena. Z borbo za razširitev medicine, za novo bolnico in kliniko smo mi študentje že začeli. Z vsemj silami naj nas podpro še ostali.

NAROČNIKI!

Zavedajte se, kakšne težave nam povzročate z nerednim plačevanjem naročnine. Pozivamo vas, da nam zaostalo naročnino čimpreje poravnate. Akademiki lahko plačate naročnino pri univerzitetnem vratarju!

MORALNA STRAN SREDNJE-ŠOLSKE VZGOJE.

V. P.

Problem srednjih šol je v veliki meri gospodarski problem — premajhni prostori, premajhno število zavodov, nezadostne in slabo plačane učne moči, knjige, vedno večji procent učencev iz meščanskih slojev, stalno manjši dotok s kmetov itd. — vendar nam vse boljše kot besede pokažejo številke in statistika. Tu se nakratko pomudimo ob drugi moralni strani problema in omenimo njegovo gospodarsko bistvo le v toliko, v kolikor znižuje nivo šole, v kolikor usmerja vzgojo in vsiljuje šoli vzgojne metode.

Da srednja šola ne vzgaja svobodno mislečih intelektualcev, temveč fabricira disciplinirane uradnike in dostojne državljane, da ne odpira razgledov v življenje, marveč zastira svoboden pogled, da ji ni ideal eruptivna človečnost, ampak dober, zanesljiv človeški mehanizem, da ji je resnično, razgaljeno življenje vsaj tako tuje, kot je blizu paragrafska morala, da je srednja šola v našem razgibanem času izolirana kot samotni otok sredi oceana — vse to je nam vsem, ki smo izšli izpred njenih katedrov, jasno. Vendar, komu je jasno, zakaj mora biti tako? Zakaj ne bi bila šola živa, razgibana kot življenje krog nje, zakaj nam ne bi natakala pristnega, pa čeprav še »nezavrelega« vina, zakaj nam ne bi namesto zaprašene morale in malodušnosti dajala samozavesti in poguma, zakaj: Mir in sedi! namesto: Pojdi in delaj!, zakaj zavirati že tako omahljiv korak do resnice, zakaj žrtvovati za neko iluzorno disciplino mladostno neugnanost in prečernost, zakaj vzgajati licemerce, ko so nam odkrite, jasne misli krvavo potrebne, čemu umazana računanja s hlapčevsko naravo, namesto čiste borbe proti njej? Čemu trepetati za pravilnik in svoj položaj, namesto za usodo mladih, tebi zaupanih ljudi, čemu skrbeti, da prideš do konca z učnim načrtom, ko nisi prišel niti do periferije ene teh mladih duš? Zakaj se razburjati, da razred ni pozoren, namesto da bi poskušal vzbuditi njegovo pozornost? Zakaj zmajevati z glavo nad mladino, namesto pošteno priznati: očetje smo slabši?

Tu se nam samo po sebi vsiljuje vprašanje, zakaj se ravno srednja šola, ki naj bi pripravljala mladega človeka za življenje, tako hermetično zapira prav pred tem življenjem? Ali ne morda prav zaradi tega, ker bi mladino iztrgalo kontakt z življenjem iz njenega začaranega kroga in ji v jasni luči pokazal, da je vsa ta šolska modrost le malo več kot stara, zaprašena šara, ki se ji odrasli ljudje samo še kritično posmejujejo?

Današnje šole loči od življenja vrsta neizpodbitnih dejstev, ki mladino silijo k temu, da

(Nadaljevanje.)

si odgovore na vprašanja, ki jih stavlja živa sodobnost, išče izven šolskih klopi. Mladina danes šoli ne zaupa več, mladini se zde teatralno resne geste vzgojiteljev smešno poziranje, mladina instinktivno čuti, da jemlje vzgojitelj svoja moralna načela vsaj tako malo resno, kot jih naravno jemlje ona sama. Šola je mladini zlasti še danes neke vrste teater, ki radi tega svojega razmerja od nje niti ne zahteva, naj postane kaj drugega, kot je. Mladina se je že davno pomirila z dejstvom: tu šola, tam življenje. In zdi se, da so se pomirili in sprijaznili s tem tudi vzgojitelji sami: kajti, nazadnje je lažje igrati profesorja, kot biti profesor. Lažje je igrati človeka, kot biti človek. In s tem dejstvom nazadnje računa tudi sistem, ki je vanj kakor vse družbeno življenje vprežena tudi šola. Čemu neki nam bodo visoko inteligentni ljudje, ko pa potrebujemo le povprečnih uradnikov, čemu neki bi potrebovali samostojno mislečih intelektualcev, ko ima namesto njih vse natančno premišljeno že sistem sam? In »učni načrt«, ta strah mladih in tolažba starih profesorjev, ki je bil prvotno le sredstvo, je postal naenkrat namen. Učni načrt je prav tako rafinirana kot preprosta iznajdba: preprosta, ker ne pusti profesorju ne učencem svobodnih rok, rafinirana, ker polagoma izsrka ves idealizem iz suplentovih možgan.

Vsi poizkusi, modernizirati srednjo šolo, so se izjalovili ob njihovi neradikalnosti in nazadnje se najbrže ponesrečijo še vsi ostali, kajti tudi šola mora končno računati z dejstvom, da ima opravka z mladino, ki si zunaj njenih zidov oblikuje svoj tipičen notranji svet, popolnoma tuj šolski modrosti in šolski morali.

UMETNOST IN SLOVENSKA DRUŽBA.

V. P.

(Konec.)

Na prvi pogled je slehernemu jasno, da slovenske socialne prilike ne bi mogle roditi literature, ki bi lahko ustvarila kaj podobnega kot je n. pr. francoski in nemški klasicizem, italijanska renesančna umetnost ali ruski družabni in psihološki roman. Odgovora, zakaj je slovenska literatura rodila izpaček, kakršen je bil slovenski naturalizem, ne iščimo samo v nerazvitem slovenskem literarnem življenju za časa našega naturalizma, marveč v nerazvitem socialnem okolju, dočim naturalističen roman zahteva zelo razgiban socialni milje. Po vseh teh na hitro očrtanih pogojih, odločilnih za razvoj slovenske epske literature, bi nam bilo mogoče nakazati obrise bodočega slovenskega romana, vendar bi to izpadlo iz okvira naših razmišljanj. Omenim naj samo, da nudi sodobno slovensko družbeno življenje mnogo več možnosti za razvoj slovenske proze, kakor življenje preteklih desetletij. Snov se nabira v slovenskem malomeščanskem življenju, ki ga je socialna kriza nenadoma vrgla iz ustaljenosti in letargije v vrtinec moralnih in družabnih konfliktov. Življenje množice proletariziranih kmetov, obrtnikov in malih trgovcev po zakotnih slovenskih vaseh, trgih in mestih je vredno, da ga opiše močna pripovedniška roka. In kdo nam napiše prvi roman slovenskega mesta?

Po vsej tej dokaj površni analizi slovenskih družabnih problemov v razmerju do umetnosti nam bo mogoče razumeti, zakaj se je lahko vsaj deloma neovirano razvijala samo tista panoga umetnosti, ki je po svojem bistvu najmanj vezana na socialne prilike; to pa zaradi tega, ker je stvar popolnoma osebnega človeškega doživljanja: to je lirika.

Lirika se lahko razvije do svojih najvišjih vrhuncev, popolnoma ločeno od socialnega okolja, docela odmaknjena od kolektivnega čustvovanja, kajti lirik se vedno giblje v krogih svoje osebnosti, iz sebe lahko priznava in doživlja kolektivno radost in tragiko, more pa jo prav tako negirati, ne da bi njegova umetnost pri tem odmikanju trpela. Lirika je bila vedno otrok samote, trpljenja samotnega človeka; kadar se približa življenju je posledica kontakta vedno novo odmikanje, nova negacija, kadar potrjuje splošnost, je potrjevanje slabosti, kadar se veseli s skupnostjo, obupuje ob lastni nemoči.

Narod, kakršen smo Slovenci, je mogel v svojem ozkem, človeka vtisnjočem krogu, v samotni, na katero so bili obsojeni njegovi veliki duhovi, nuditi dovolj psiholoških pogojev za raz-

voj lirike. Prvi veliki samotni slovenski duh Prešeren je rešil svoj genij v knjigo erotične poezije; ob provincijalnih slovenskih prilikah pred sto leti je bila ta rešitev, ta odmik, zakrknjenost nujna, ako ni hotel izginiti v povprečnosti obdajajoče ga purgarije. Zadnji veliki slovenski samotar Cankar je rešil svoj genij v jedki satiri. V urah onemoglosti je pisal podobe iz svojih sanj, a to je nazadnje bila manj onemoglost kot zavest, da je genij malega naroda obsojen v samotne votline fantazije, v tavanje po koridorjih svojega srca, ker so mu pota navzven zagra-dile male, tesne razmere njegovega okolja.

Samoti, na katero je obsojen velik duh malega naroda, je pripisati dejstvo, da imamo Slovenci tako močan razvoj svoje lirike. Na drugi strani pa je prav ta samota kriva, da se slovenska lirika danes nagiblje stran od življenja v dokaj dekadentne, napol sanjske privide, da ima gluha ušesa za pretrese v sodobnem življenju. Lirik mora biti nazadnje le globoko zasidran v svojem času, doživeti mora v sebi, kar njegovi sodobniki komaj blede čutijo, transformirati mora v ognju svoje osebnosti kaos v logično nujnost in povezanost, iz svoje samote mora segati v življenje in življenje se mora prelivati v njegovo samotnost. Sicer pa je nujno, da mimo tako dozvetne osebnosti, kot jo predstavlja velik lirik, ne morejo veliki tokovi neke dobe.

V gornjih izvajanjih sem mogoče vsaj nakazal nekatere probleme, ki jih more naša literarna zgodovina proučiti samo s pomočjo metodičnega studija slovenskega socialnega miljeja. Tu sem se omejil samo na nekaj bežnih misli o problemih slovenske literature, nisem pa mogel radi preoblega materiala pritegniti vseh ostalih panog slovenske umetnosti kakor n. pr. slikarstva, slovenske likovne umetnosti arhitekture in glasbe. Tudi razvoj teh naših umetnosti bi mogli razložiti le potom temeljite socialne in zgodovinske analize.

POMEN VOLILNE PRAVICE ZA ŽENE.

V ponedeljek, 11. t. m., se je vršil prvi sestanek ženskega krožka »Mladega Triglava«. Predavala je ga. Angela Vodetova o zgoraj navedeni temi. — Uvodoma je pokazala razvoj gibanja v Sloveniji. Pred 12 leti je bilo v Ljubljani osnovano društvo, ki naj bi se borilo za ženske pravice. Prvega sestanka se je udeležilo le dvanajst žen. Zanimivo je nezanimanje takratnih akademičark. Njihova zastopnica je utemeljevala abstinenco približno takole: »Ni v našem interesu, da se borimo za ženske pravice, ker se čutimo popolnoma enakopravne, smo popolnoma neodvisne; tudi naši kolegi nam ne dajo čutiti nobene inferiornosti. Naše tovarišice, ki so že v službi, se čutijo zadovoljne. Sploh pa jih je mnogo med nami, ki sovražijo to borbo, in tudi mnogo naših kolegov jo sovraži.« Najbolj so se odzvale prvemu pozivu delavke. Danes se je zanimanje vseh žen, intelektualk, delavk, kakor tudi poročenih žena in študentk neprimerno povečalo, kar je pripisovati splošnemu poslabšanju ženinega položaja. — Predavateljica je nadalje naglašala, da se moramo zavedati, da so vse politične pravice, tako tudi volilna pravica, le eno izmed današnjih sredstev za doseg popolnih ženskih pravic. — Z žensko volilno pravico si bomo postavile v parlament ženske zastopnice, ki bodo delovale v prvi vrsti v korist žena in mladine. Glavna naloga teh bi bila, da bi dosegle za žensko in mladostno delo: enako plačilo za enako delo, nadalje odstranitev vseh ovir, ki vedno bolj branijo ženski mladini dostop v šole (pr. učiteljišče!) in službe, soodločanje pri sodstvu, posebno mladinskem, pri raznih socialnih institucijah (borzi dela, OUZD in podobnih), kjer tvorijo malo manj kot polovico članstva žene, njihove zahteve se pa ne uvažujejo, in še druge. — V splošnem je zainteresirana danes žena na vseh področjih, kot moški predvsem pa občuti ona posledice slabe politike in zato bi morala tudi ona soodločati. Kakšne važnosti bi bilo šele soodločanje žen v parlamentu glede vojne in miru! — Volilna pravica je torej pot v parlament, ki olajšuje delo za izboljšanje kulturnih in socialnih potreb vseh državljanov, tudi ženskih. Volilna pravica pa naj bo izraz demokracije, t. j. naj bo tajna, obča in enaka in dovoljeno mora biti svobodno formiranje vseh strank. Borba žen za volilno pravico naj bo obenem borba za pravo demokracijo.

Razvoj meščanstva in njegove vlade je v različnih deželah prevzemal različne oblike, kakor so bile pač historične, socialne in gospodarske prilike, narodne posebnosti in mednarodni položaj prizadete dežele. Ob porajanju pogojev, ki so vodili drugod v meščanski svet, slovensko ljudstvo ni predstavljal posebnosti, zgodovinsko dane celote, ampak je bilo pilepljeno na tujo, nenarodno državo. Že radi tega ne moremo govoriti, da bi se iz slovenskih posebnosti in potreb rodila samostojna in neodvisna družba, ampak le takšna, kakršna je dovoljeval avstrijski fevdalni in državni sestav, ki je hotel do konca obdržati svoje adute. Svojo glavno moč in oporo je našel vprav v podrejenih narodih in je svoje gospodsko ter izrabljanje naperil v to, da zadrži razvoj pri najbolj zaostalih oblikah socialnega zatiranja. Slovence je to privezalo na patriarhalne odnose, ki jih predstavlja tlačanstvo in njemu potrebne sile, t. j. nekaj obrti in za upravo prilagojen najnižji inteligenčni aparat. Več za prisilni mehanični vijak fevdalnih dajatev (desetina) in razmer (tlačanstva) ni bilo potrebno. Gospodarski položaj se je razvijal pri tem nujno samo toliko, kolikor je bilo potrebno radi samoohranitve in za posebne fevdalne interese. Tak razvoj prilik sam po sebi ni vodil v posebne možnosti, niti ni mogel voditi. Za kmetško gospodarjenje, kakor za obrt je značilno ročno orodje, ki ne prenese večje proizvodnje, torej tudi ne posebnega bogatstva. Peščica slovenske inteligence (duhovnikov), ki je bila odvisna in porojena iz potreb vladajočega razreda, ni mogla in tudi ni imela namena izpreminjati prastare prakse, ampak se ji je prilagojevala in jo utrjevala. Za samostojno kulturno politiko ni bilo nobene osnove, ker ni bilo nobene osamosvajajoče se družabne plasti, ki bi potrebovala za svojo osvoboditev posebnih kulturnih smotrov in zahtev. Odtod nezaslužen in klaverno propad revolucionarnega slovenskega protestantizma in zmaga reakcionarne, pobožnjaške smeri, ki je za večno utrdila »rimsko-katoliški« in habsburški značaj slovenskega naroda. In ko je angleški narod izvojeval svojo nekrvavo meščansko revolucijo in se je francoska buržuazija energično razvijala na tleh rastoče kapitalistične proizvodnje v nacionalno silo, ki naj pometa s fevdalizmom, je v pritlikavih razmerah poljedelske in samo obrtniške proizvodnje, ki je s svojo menjavo in trgovino mogla družiti in vezati s svojimi odnosi le majhne teritorije, karakteriziral slovensko družabno zavest in obzorje, »k r a n j s k i e«, »k o r o š k i e«, »š t a j e r s k i e« patriotizem.

Med tem časom se je na zapadu razvijal kapitalistični proizvodni način do vedno popolnejših oblik. Ogromni, nenasičeni trgi, porajajoča se konkurenca in z njo vezan tehnični napredek so privedli do tolikšne industrializacije in produktivnosti dela, ko stare delovne metode (domača obrt) niso vzdržale koraka s tem silnim razvojem. Stare nacionalne industrije je nadomestila veleprodukcija par narodov, ki ji je radi potrebnih sirovin in v kupčijske namene podvrgla dolgo vrsto gospodarsko zaostalih narodov. Politična, ekonomska, socialna in kulturna podrejenost tedanje slovenske družbe je olajševala vdor tujega, nemškega kapitala, ki je potreboval toliko sirovin kot tržišča. S tem se je zasedrilo in utemeljilo tuje izkoriščanje, ki je zasedlo najbogatejše vire in panoge; v tem je iskati izvor in oblikovatelja slovenske družbe. Po eni strani je prišla slovenska družba do možnosti, da preživlja industrijo in bogatj na njen račun ter se diferencira na podlagi meščanske lestvice, po drugi strani pa se je morala prav radi tega pokloniti in podvreči, da je živela od tuje milosti. Tako so se razvijale čudne in čudovite posledice, ki točno slikajo položaj polzavisnih dežel in njihovih družb. Tuja eksploatacija je morala priklicati pomočnike in valpte svojim kapitalističnim razmeram prilagojene države in civilizacije: kramarje, mezdne delavce in po pol inteligenco, ki je tuji civilizaciji, tujemu kapitalu pomagala izkoriščati naše ljudstvo. Tako je nastal parasitski dvoživkarstvi stvor — prva resnična meščanska družba, o kateri smemo reči, da je bila v nacionalno-političnem in kulturnem oziru nezanesljiva, izdajalska in do največje umazanosti kramarska in mešetarska.

NEČASTEN BOJ.

Bolj kot z vsemi svojimi boji za vsakršno dobrobit univerze, smo postali v teh dneh popularni zaradi silovitega napada v »Straži v viharju«. Začudena vprašanja prihajajo, kaj se vendar godi na univerzi, da je bilo treba biti tako hrupen plat zvona?

Nič posebnega se ne godi na univerzi. Življenje teče mirno kot že nekaj let. Le zunaj, v senci oblasti katoliške stranke se pripravljala mala skupinica ljudi,

Njen vodja in duševni oče je teološki profesor dr. Ehrlich. Skupinico smo poznali do letošnje pomladi le na univerzi. Menda je bil »t. d.« prvi, ki je hvalil v kulturni rubriki »Slovenca« njeno delo. Ko gredo mnoge stvari narobe, vidijo nekateri v njih rešitev. Tako je danes »Slovenec« že ves v njenem duhu, čeprav so jo katoliški kulturni delavci odklonili celo v uvodnem članku »Doma in sveta«. Z vplivom pri »Slovencu« imajo v rokah katoliški tisk. To je bila prva stopnja. Druga — najmočnejša katoliška kulturna organizacija, »Prosvetna zveza«. Njen nastop na zadnjem obnem zboru te organizacije je smatral »Slovenec« za tako važen, da je edinega v vsem poročilu prinesel v debelem tisku. Res so kasneje zagotavljali, da je bila znana resolucija sprejeta šele opoldne, ko je večina udeležencev že odšla, toda javno je ni odklonil nihče, žal tudi novo vodstvo »Prosvetne zveze« ne. Prišlo je na red gledališče. Spravili so se na komad, ki ga je profesor Koblar v »Slovencu« ocenil zaradi njegove umetniške vrednosti nenavadno pohvalno. Danes ga gledališče ne igra več. Vseeno, če so mimogrede desavrirali danes najboljšega gledališkega kritika, tudi če je njihovega svetovnega nazora. To se bo najbrže zgodilo še marsikomu. Včeraj gledališče, jutri bogvekaj, za nas je važno, da je danes na redu »nasprotni tisk«, med njim na žalost v prvi vrsti mi.

Kdor je bral zadnjo »Stražo v viharju« mora biti prepričan, da je vsa univerza najmanj boljšešviška. Ustvarili so si iz vsega slovenskega tiska, ki ne prinaša ravno verskih člankov slavnatega moža in ga nesli s hrupom na grmado. Naj preprosto povemo, da je vsa orgija, kar se tiče nas, nečuvena potvorba. Nekdo je hranil komunistične letake, ki so izhajali pred leti in jih sedaj objavil pod uvodom: »... Še več; namesto, da bi kot glasilo, ki naj bi imelo na skrbi blagor slovenske univerze, klical vse v boj proti njenim škodljivcem, je v svojem pisanju dajal mnogokrat podporo komunističnim akcijam s

tem, da jih je odeval v strokovno obleko.« (»Straža v viharju«, II., 22.)

Iz datumov v »Straži v viharju« je razvidno, da so izhajali letaki dosti pred »Akademskim glasom«. Zlobni avtor članka je to kar jezuitsko prezrl in dvignil svojo hrupno obtožbo. Ali se potvorbe skladajo s katoliško moraljo? Nasprotnik, ki se bori s častnimi sredstvi? No, če bi se nam dalo hoditi po sodiščih, bi si ob njegovih argumentih lahko našli pravde!

Ti komunistični letaki so prvo s čemer nas je spravil avtor »Straže« v zvezo. Drugo so očitki zaradi nekaterih naših člankov. Kot »Straža« bi morali popisati cele strani, če bi hoteli na vse odgovarjati: Ne moremo, preveč papirja bi šlo in nismo »Straža«, da bi ga mogli plačevati. Le dva tipična primera naj vzamemo, prvega iz univerzitetnega življenja, drugega iz javnega. Članek nam očita, da smo se dali zavesti od levičarskih krogov in se borili za skupno fronto in za »strokovne interese« dijaštva. Če bi bil iz dijaških vrst, bi vedel, da je bila skupina dijaštva, ki danes izdaja tudi »Akademski glas« vse od leta 1932, skoro edini iniciator vsega dijaškega dela na univerzi. Takrat so bili težki časi. Razpuščena je bila reprezentančna organizacija — in to ne radi levičarske orientacije, saj ji je bil predsednik naš bivši tovariš Zemljak, ki ni spadal mednje. V dobi prisilnega zastoja vsega akademskega življenja je takrat mala skupina tovarišev organizirala dijaške vrste na novi bazi, za skupno prizadevanje za notranjo in zunanjo dograditev slovenske univerze. Mesto političnih, so stopile v ospredje gospodarske in socialne akcije. To je bil začetek tako zvané skupne fronte. In, ko smo že pri tem, ali naj še izdamo, koliko naporov je stalo tovariše, ki so vodili to delo, da so prisnubili vsaj zastopnike skrajnega krila katoliškega dijaštva? In kakšne borbe so bile z njimi, ki so hoteli vsepovsod izbijati le svoje ozke strankarske koristi na škodo skupnih koristi dijaštva in univerze? »Straža«, str. 23, priznava na nedelavnost svojega kroga sama in opravičuje to nedelavnost s »silo razmer«. Mi vemo, da to opravičilo ne drži, ker so bili tovariši, ki so vodili akcijo za univ. knjižnico tedanjemu režimu enako odmaknjeni kot oni. A v tej zvezi se je zgodilo še nekaj dosti hujšega. »Straža« sedaj objavlja neke skrajno neokusne in grobe napade iz zač. l. 1934 na tedanjega rektorja g. dr. Slaviča in to v taki zvezi, da leti sum na nas, saj je citat iz akademskoga lista (podčrtala »Straža«) objavljen pod naslovom »Vloga Akademskoga glasa«. Obenem pa upravičeno hvali delo rektorja g. dr. Slaviča in to podkrepi s pismom, ki ga je tedaj poslala rektorju Akad. akcija za univ. knjižnico, Ko

»Straža« navaja to pismo in ga obrača proti »Akademskemu glasu«, hote zamolčuje, kdo je pisal in podpisal to pismo. Bil je tedaj predsednik Akcije in — naš kasnejši urednik!

Neenotnost dijaštva je poleg drugega kriva, da danes delo preteklih let ni obrodilo večjih sadov. Ni skupne akademske menze, ni reorganizirane bolniške blagajne, ni razširjene medicinske fakultete, ni nešteti drugih stvari, ki bi jih že moral imeti v socialno podporo slovenski študent in univerza sama. Od vsega dela je le nekaj malenkosti, med njimi akademski podporni fond in pa — kar je za nas vredno največ — par sto mladih ljudi, ki so se jim odprle oči. »Straža v viharju« naj bi bila študentovski list. Ali je še kedaj prinesla le besedo o kakem vprašanju, kjer bi se obetale kake koristi univerzi? Ne, ker je ozek strankarski list.

In drugo. Poleg kulturnih smo prinesli nekaj člankov, ki obravnavajo posamezna socialna vprašanja, ki so v javnosti aktualna. Tako tudi poročilo z zadnjega zdravniškega kongresa v Beogradu, kjer se je večina navzočih zdravnikov izrekla za dopustitev odprave telesnega plodu. Zopet prilika za pisca člankov v »Straži«, da nas je obsul s ploho »levičarjev«, »marksistov« in »kulturnihboljševikov«, za katere prosimo zdravnike Jugoslavije, ki so se udeležili kongresa, da nam jih vsaj polovico pobero z naših ram, kajti oni so bili prav za prav, ki so sklenili to »narodno nesrečo« in se zavzeli za dovoljeno odpravo.

S »Stražo v viharju« bi se v tem trenutku radi pogovorili o neki važni načelni stvari. Predvidevamo, da je pisec pamfleta zrel, čeprav neizkušen človek. Po svoji katoliški doktrini se mora zavzemati za geslo »toliko otrok, kolikor jih pač Bog da!« Toda za mladino, ki preživlja izredno težke socialne preizkušnje, ki v letih študija opoldne ne ve, kje bo zvečer za mizo in ki se znajde po diplomi brez dela na cesti in ni nikomur potrebna, ko nihče ne vpraša ne ob čem bo živela in kaj bi hotela delati in s čim koristiti ljudstvu, s katerim je resnično in ne s frazarenjem notranje zelo povezana, je to vprašanje vse drugačno, večje. Vprašujemo se: ali ima dozorel človek pravičo do vsestranskega življenja? Če jo ima, zakaj niso socialne razmere urejene tako, da bi mogel preživljati tudi družino? In če je vse skupaj zažvoženo tako daleč, da nimaš s čim preživljati niti sebe, ali smeš izpostaviti še večjim nevarnostim otroke? Večina današnje mladine je prepričana, da ne smeš. Tudi zdravniki s kongresa. Toda s tem se eni kot drugi ne morejo odreči vsemu, kar daje življenje. Zato ti sklepi.

Drugače članek v »Straži v viharju«. Kot to pojasnuje on, je to le preveč preprosto. Naj mu

MED ŠVICARSKIMI ŠTUDENTI V DELOVNEM TABORU. J. R.

Rigidolstock, Titlis, Spannort, Krönte, Holmen... prej meni popolnoma neznan imena, pa vendar za naše pojme čisto dostojni hribi, saj so vsi presegali višino 3000 m. Seveda je moj ponos precej splahnul, ko sem gledal z njih temena čisto pred seboj mogočen masiv Bernskih alp in tam daleč, že čisto na obzorju ledeno piramido Monte Rose... Lepi so bili ti sobotni in nedeljski dnevi, ko se je kolonija razpršila na vse strani, ko smo korakali skozi elegantni Engelberg proti goram, opremljeni s cepini in vrvmi in dobro preskrbljeni s kuhinjskimi dobrotami lepe so bile tiste poznopoletne noči, ko smo sedeli visoko gori kraj ledenikov, in je pihal gorki Föhn, da je ledenik pred nami zamolklo pokal... in prijetna mi je bila družba švicarskih študentov, ki so skoro brez izjeme vsi dobri planinci in plezalci. Seveda so šle z nami naše Küchenfeen, ki niso, na moje veliko začudenje, prav nič zastajale za nami. Radi smo jih jemali s seboj; saj so imele dobrote iz taborske kuhinje, ki nam niso bile tako lahko dostopne, če že nisi imel pri kuhinji drugačnih »zvez«.

Seveda je bilo vsak ponedeljek naše delo manj »intenzivno« kot običajno, kar pa očitno ni preveč razburjalo vodstva kolonije, ki je bilo v tem pogledu hvala bogu več ko širokogrudno.

Prostovoljcev pri pomaganju v kuhinji pa seveda nikoli ni zmanjkalo. To delo smo opravljali z vzgledno pridnostjo, dasi ne vsak iz »idealnih« razlogov.

Prijetno in idilično nam je teklo življenje tam gori v gorah, spodaj pod nami pa sta razburila švicarsko javnost dva važna dogodka. Tour de Fuisse, velika kolesarska dirka in pa glasovanje za ali proti reviziji ustave. Svobodno in suvereno švicarsko ljudstvo je imelo odločiti 8. septembra, ali hoče še imeti sedanjo ustavo, ki datira iz sredje preteklega stoletja, ali ne. Sprožili so to kampanjo proti ustavi švicarski fašisti, t. zv. frontisti, ki jim je očitno sedanja ustava preveč demokratična. Pridružili pa so se jim še švicarski klerikalci z zahtevo, da se odpravi laična šola in uvede cerkveni pouk. Ta fašistično-klerikalna ofenziva se je pa žalostno ponesrečila. Z ogromno večino so zmagali pristaši sedanje ustave, ki sta jih vodili liberalna in socialdemokratska stranka. Švicarskemu narodu, ki se je boril stoletja proti fevdalnim vezem rimsko-nemškega cesarstva, ki se je uprl z obupno odločnostjo Napoleonovim generalom, še danes ljubosumno varuje svojo svobodo proti modernim imperializmom, je tuj vsak imperializem... Zgledi Gil Robblesa pač v Švici ne vlečejo.

Iz časopisja smo zasledovali živahno polemiko, ki pa je ostala brez posebnega vpliva na moje tovariše — Švicarje. Vsi so bili odločni nasprotniki izpremembe sedanjega ustavnega stanja. V nasprotju z drugimi državami, kjer so ravno univerze žarišča novih idej in pozorišča velikih ideoloških borb, je ostal švicarski študent zvest liberalno-nacionalnim idejam preteklega stoletja, ponosen na švicarsko demokracijo in politično svobodo. Vsako gibanje, ki bi hotelo izpremeniti to stanje, mu je popolnoma tuje in ga pusti hladnega. Nacionalno-socialistično gibanje, ki je

v toliki meri preplavilo nemške in avstrijske univerze, nima v švicarskem študentu — Nemcu prav nobenega odziva, še več — stoji mu izredno sovražno nasproti. Živo mi je ostala v spominu debata o Rosenbergovem Mitusu des 20. Jahrhundert. Edino eden ga je zagovarjal, in na mojo pripombo, da se z Rosenbergom ne strinjam, mi je odgovoril, da ga tudi ne morem razumeti, ker nisem Nемец. Nakar je skočil drugi pokoncu in se odstranil z vzklikom: »Und das ist ein Schweizer! Hier stinkt es!« In moram priznati, da mi je zvenelo malo tuje njih zatrjevanje, da Švica nima velikih umetnikov, slikarjev, pesnikov, pisateljev, ima pa velike državnike.

Saj je pa tudi v Švici nemogoče ustvariti nacionalno nestrpnost, v tisti Švici, ki je naravnost idealno rešila narodnostni problem.

Vsaka izmed treh švicarskih narodnosti ima svoje šole, časopisje v svojem jeziku, uradni jezik Švice pa: nemški, francoski in italijanski. Vsak državni uradnik mora obvladati vse te tri jezike. In prav tako, kakor je v nemškem delu Švice ostal brez vpliva nacionalni socializem, ravno tako tuj je švicarskim — Italijanom v Tičinu fašizem. Država, ki je znala tudi v narodnostno tako pisanem mozaiku ustvariti močan čut državne pripadnosti.

Kako gleda švicarski študent na Jugoslavijo? Popolna terra incognita zanj. Temu ni krivo časopisje, saj imajo švicarski listi tako izborna reportaža iz Jugoslavije, da iz njih več izveš, ko iz naših. Toda švicarski študentje, živeči v srcu Evrope, so zainteresirani drugod in orientirani drugam.

v opomin in poduk povemo, da danes niti naj-ožji katoliški krogi ne gledajo tako preprosto na ta problem. Kot dober katolik in verziran katoliški pisec gotovo pozna revijo »Stimmen der Zeit«, avtoritativno glasilo jezuitov, stržena Cerkve. V l. 1933 se je eden njenih stalnih sodelavcev obširno bavil s problemom (dasi jezuit), in navajal ženam metode (razumljivo dovoljuje občevanje le v zakonu), s katerimi se lahko izognejo nosečnosti. Če ni naš pisec iz »Straže« bolj katoliški kot ta jezuit, naj prešdira dotične članke. Mi se vprašujemo le, če ni v tej »ljubezni po koledarju« dosti manj etičnega in moralnega kot pa v zdravniškem posegu, ki pušča v miru vsaj medsebojne notranje razmere moža in žene. O problemu pa je pisal v eni svojih enciklik tudi papež, dasi so zdravniki, posebno angleški, zelo ostro polemizirali z njim, češ da ni znanstven.

Toda da ne zaidemo v stran. Za nas je važno to-le: »Straža v viharju« se ni doslej dotaknila niti z besedo katerega koli socialnega vprašanja, vsakomur pa, ki to napravi, očita grobi materializem. Napisali smo že nekajkrat, da je prav ta najbolj karakterističen ravno zanjo, ker hlepi njena skupina z vsem svojim delom edinole po politični oblasti. Vse njeno pisanje je le pesek v oči. Izbira za nasprotnika gesla, ki so danes najnevarnejša. Slovenski inteligenci očita, da je inficirana in odpadniška, a o narodu pravi, da bo ostal zdrav, če bo ostal katoliški. V resnici pa je narobe. Del slovenske inteligence je danes res ves v skrbi za boljšo bodočnost naroda — ljudstvo pa je bolno, in sicer na težki socialni boleznici. Kakšno polje za zagrizeno delo skupine teološkega profesorja Ehrlicha bi bilo, če bi hotela pogledati po kmečkih domovih na štajerskem, kjer že leta uporabljajo rdečo živinsko sol in dobe otroci za zajtrk mesto kave vino, ki ne more v denar, po stradajoči Beli krajini, po bedi v mestih, po bankah in njih visokih odstotkih ter blagajnah, ki pa so kljub temu prazne ali pa poročilo predsednika TOI Jelačina, kot je bilo pred dnevi objavljeno v »Slov. Narodu« in smo brali, da je bil na Slovenskem v zadnjem letu zarubljen vsak drugi davkoplačevalec. Toda ničesar takega ni in ne bo v »Straži«. Mesto skrbi in dela za ljudstvo, umazan pohlep po oblasti nad ljudstvom, zavil v lepo frazo »Kdor Slovenec, ta katolik!« posneto po »Slovenčevci« bajki o Irski.

Brez dvoma bodo napadene revije odgovarjale. Brez dvoma bodo politični krogi tehtali, preden bodo dopustili, da zdrkne naše že itak jalovo politično življenje na nižji nivo kot je bilo nezrelo predvojno domače puškarjenje, medtem ko so se nad njihovimi glavami godile težke reči. Toda pri nas je vse mogoče in nemoralno sredstvo si lažje utre pot kot pošteno. Posebno pa, ker dvomimo, da bi del starejše katoliške generacije, to so predvsem nekateri kulturni delavci, ki so s temi izpadi enako prizadeti, posegel v to narejeno in zlagano križarsko vojno in skušali vzpostaviti take metode borbe, ki so še častne, bi radi s svoje strani povedali to-le: Krog mladih ljudi, ki stoje za »Stražo v viharju« in so na univerzi, je majhen. Znan nam je iz zadnjih treh let po svoji strankarski zagrizenosti, ki se ni mogla nikdar skladati z delom ostalega dijaštva. Nima sposobnih ljudi, posebno pa ne izdelanih, široko razgledanih ljudi, ki bi bili kdaj sposobni voditi slovensko življenje. Verjetno pa je, da bodo v dobi povprečnosti pritegnili k sebi novih ljudi, da bo številka večja. Tudi jih od celotnega katoliškega tabora na univerzi ločijo znatne razlike. Toda vse to ni važno. Važen je njihov mentor, ki ni iz naših vrst. Z njim naj opravlja starejša generacija sama. Če slovenski katoliški krogi nimajo za svoje politično in kulturno delo drugačnih ljudi in predvsem notranje potrebe po drugačnih sredstvih borbe, se bo imenoma Jerana in Mahniča pridružilo v slovenski kulturni zgodovini še tretje.

Predvsem pa bo moral veliki mentor s svojim imenom enkrat sam v areno. Saj je zanj le preskromen naslov »Zastopnik Cerkve med dijaštvom«.

Kar nas pri vsem tem najbolj boli je nizkotni nivo, na katerega je zdrknula ta najnovejša gonja. Pristavimo naj še, da nas je globoko dojmilo pristavek, ki ga je dne 12. t. m. k

svojemu gledališkemu poročilu v »Slovenec« dodal gospod F. K.:

»P. S. V zadnjem času se proti tem poročilom oglašajo nasprotovanja. Ta nasprotovanja niso dovolj poštena, ker delajo silo resnici, pa tudi po obliki niso vedno dostojna. Naš rod je bil pred pet in dvajsetimi leti ves načelen, tak je ostal še danes, le da smo v delu tudi nekam dozoreli. Naj nam mladina pusti vsaj razgled v življenje. Naša poročila ne prihajajo iz samega osebnega veselja, ampak so vedno pisana za odgovoren list. Samo otroku je treba vsako stvar dvakrat povedati ali prepovedati, gledališče pa je za zrele in razsodne ljudi. Skušam pisati, kakor je po moji pameti za tak list spodobno, če kdo misli še na kake druge opravke, jih prepuščam njemu. Samo podpiše naj se tudi!«

Z vsem srcem se pridružujemo tem besedam. Tako so nas zadele, da smo sklenili, da ta odgovor »Straži« umaknemo iz lista in tako brez besed končamo to nelepo borbo. Toda isti »Slovenec« je že naslednjega dne objavil nov grd napad in pogrel nerresnico, na katero smo ga že opozorili, da moramo žal znova povzeti obrambo. Povdarjamo: vsaka borba mora biti poštena. Tudi če je na Slovenskem.

Sklenili pa smo, da bomo odslej podpisovali članke, čeprav očitok ni šel na naš naslov.

Uredništvo.

KAKO SE LANSIRA NERESNIČNA VEST.

V gonji, ki jo že nekaj časa vodita »Straža v viharju« in »Slovenec« proti vsemu tisku, ki ni njihov ali ozko nacionalističen, se poslužujeta zelo različnih sredstev. Nekatera so tudi taka, ki jih mi ne moremo smatrati za poštena. Splošno pa se isti očitki venomer ponavljajo — naj so upravičeni ali zlagani. Obama listoma gradiva primanjkuje in tako si je treba pomagati. Eden izmed glavnih argumentov levčarstva proti nam je trditev, da ima »Akademski glas« skupni konzorcij z listom »Ljudska Pravica« in revijo »Sodobnostjo«. Trditev je seveda izmišljena. Ko smo jo čuli prvič, smo se spraševali od kje je? Kdo je bolj informiran o naših stvarih kot mi? Sprva smo mislili, da je le gola dnevna politična senzacija, ki temelji na kaki slučajni pomoti, šele kasneje, ko so se napadi proti nam množili, smo izpregledali umazano namero.

Podajamo historijat te vesti.

Prvič jo je objavila začetkom avgusta »Hrvatska Straža« — list hrvatskega katolicizma. Mi je takrat nismo opazili. Kasneje smo vprašali obe uredništvi, s katerimi nas spravljajo v zvezo — nobeno ni dajalo takih informacij, saj bi bile nerresnične. »Hrvatska Straža« ne piše mnogo o Slovenecih, naše razmere ji niso podrobno znane. Torej ji je moral poročilo nekdo poslati. Kdo bi mogel imeti zveze z njo?

Vest so nato ponatisnile zagrebške »Novosti« — kot izrazito politično novico v zvezi s snujočo se slovensko fronto.

Na Slovenskem jo je kmalu nato prvi razširjal ljubljanski radio. V čigavih rokah je ljubljanski radio? Za njim jo je menda prinesel »Slovenec«, seveda jo je »posnel« po zagrebških listih!! Bilo je o počitnicah, naši tovariši so bili raztreseni, smatrali smo jo za dnevno politično senzacijo in v tej misli zamudili termin, da bi jo javno demantirali.

Toda kmalu nato jo je razbobnala »Straža v viharju«, za njo je vnovič pisal o nji »Slovenec« — topot že zelo agresivno. Ko je začel izhajati »Akademski glas«, smo jo seveda takoj demantirali kot popolnoma izmišljeno. Zaradi gotovosti smo uredništvo »Slovenca« dne 8. oktobra t. l. še posebej pismeno opozorili na popravke.

Toda to vse skupaj ni nič zaleglo. Tako »Straža v viharju«, (zadnja povečana številka) kot »Slovenec« (13. nov. 1935, uvodnik na drugi strani) jo še vedno ponavljata in gradita na nji vse svoje grobe napade.

Za nas je danes jasno, kakšna je bila pot te novice.

NOVA PRIVATNA DOCENTA NA JURIDIČNI FAKULTETI.

Univerzitetna kronika beleži v zadnjem tednu dva važna dogodka: nastopni predavanji novih privatnih docentov g. dr. Stojana Bajiča in g. dr. Vladimirja Murka. Zaradi preobilice gradiva moramo poročili odložiti za prihodnjo številko, dasi je pomen nastopa dveh novih mladih znanstvenikov za univerzo izrednega pomena, da bi si želeli o njem spregovoriti čimprej.

VPISOVANJE V ZIMSKEM SEMESTRU.

Vpisanih je bilo v zimskem semestru 1750 rednih slušateljev in slušateljic. (323 slušateljic in 1427 slušateljev). Lani je bilo vpisanih 1945 slušateljev in slušateljic (med njimi 50 Židov, ki letos odpadejo). Slika vpisovanja: filoz. fakulteta skupno 446 (m. 228, ž. 218), iuridična f. 604 (m. 555, ž. 49), tehnična f. 390 (m. 377, ž. 13), medicinska f. 158 (m. 115, ž. 43), teološka f. 152. Naknadno vpisovanje se še vrši. — Podatki torej kažejo, da je število slušateljev precej padlo.

»BLEU! B. U. No. I. TI SE NI VSEGA POVEDAL.«

Zanimiv članek z belgijske svobodne univerze v Bruslju, ki je namenjen brusselskim »brucem« in ki karakterizira nekatere študentske tipe, ki jih opažamo tudi pri nas. Iz študentskega glasila »Bruxelles Universitaire«.

Prevedel M.č.

Ti, bleu (bruc), ki te je vrglo še vsega čistega in nedolžnega v ocean študentov bruseljske univerze, kmalu te bodo zasledovali z obtožbami ali z grožnjami in kmalu te bodo opredelili: poil, manchabal, noveltyste ali calottin. Zbegan se boš zatekel k starejšemu tovarišu in vprašal boš, česa te prav za prav dolže in potem boš izbiral.

POIL: Popolnoma meščanski individij z iskreno željo, da to ne bi bil. Namreč ta tip hodi redno v eno, dve ali tri kavarne mirno in spokojno kartat. Meščanska koncepcija študentskega duha. Biti študent se po njegovem ne pravi biti meščan, ampak iskati izpolnitev želja in veselji, ki so v bistvu docela meščanske, pa jim meščan zaradi družabne vezanosti ne more zadostiti.

Kaj misli »poil« o ženi? Zanj ženska sploh nima miselnosti, o njeni miselnosti govori samo takrat, kadar žaluje za lepimi časi, ko je še ni nikjer bilo. Ženska ima svoje mesto ali v bordelu ali v zakonu. Tam jo pa vrednotiti kot tuje in inferiorno bitje.

Sploh manjkajo temu tipu bistvene sestavine študentskega duha: veselje, fantazija, strast po opazovanju, neodvisnost udeleževanja, duh rizika, želja po udeleževanju.

Nazadnje ne ostane poilu drugega kot tovariški duh, in še ta...

NOVELTYSTE: zelo star naziv za »cercle« svetskih študentov, ki pa je že davno izginil.

MANCHABAL: Student, ki se zanima le za svoje študije, ki jih usmerja univerzitetni učni program ali pa njegovi izpiti. Naziv po krivem nadet vsem onim, ki ne zavžijejo vsak teden zadovoljivega volurna piva, ki ne krojajo po dnevnem vzgledu naših prednikov. Manchabal je študent, ki ne išče stikov z obdajajočo ga okolico, ki se specializira za izpite.

POURISTE: To smo mi.

CALOTTIN: Študent, ki se ravna po principih ali dogmah, ki se ogiblje priliki, da bi o njih razpravljal, ali da bi jih branil, ki v njih ne išče ne vrednot ne resnice, ki se brani pogledati preko svojega nazora, ki ne more več presojati popolnoma svobodno, ki ne išče niti ne dvomi več.

To so nazivi, ki čakajo na univerzi tebe, študent nekatolik.

Ti pa, študent katolik, ki stopiš na našo svobodno univerzo: Ti misliš, da je katoliška veroizpoved prava in celo edino prava. Lahko bi se bil vpisal na katoliško univerzo v Louvainu. Toda hotel si priti med nas. Med nas študente vseh političnih mišljenj, ki imamo le eno preprosto skupno potezo, namreč, da ne verujemo v nobeno razodeto religijo. Izven naših krogov si bil seveda naš nasprotnik, med nami, če nosiš odkrito svojo barvo, si naš gost, si vedno pričakovani in dobrodošli.

Kajpada veš, ko prihajaš, da med nami zate nikoli ne bo mesta asistenta ali profesorja, da se nikoli ne povzpneš na nobeno odgovorno mesto v nobeni študentski organizaciji in da ti tudi ne bodo pustili, da bi se vpisal v kakršnokoli univerzitetno organizacijo. Toda neglede na to, da ne boš nikoli plačeval članarine, da ne boš nikoli mogel voliti ali voljen biti, ne glede na pravice državljana naše univerze, neglede na vse to si nam dobrodošel.

Sodeluješ lahko kot katolik pri vseh diskusijah, pri vseh debatah, v sleherni organizaciji. Vabili te bomo, da boš branil svoje stališče in napadal naše. Če se nam predstaviš kot katolik, si naš gost. Naša gostoljubnost bo kompletna. Toda če kot katolik pod kakršnokoli pretvezo prikrivaš svoje stališče, če se umikaš našemu udeleževanju in našim diskusijam, te bomo moralj smatrati za lažnjivca, sovražnika, zmožnega vsakršne nizkotnosti in obrekovanja brez vzroka. Iz katolika postaneš calottin. V hipu, ko bo kdo izmed nas opazil, da si katolik in da to prikrivaš, postaneš osebni sovražnik vsakega člana slehernega univerzitetnega krožka. Nič ti ne bo odpuščen. Prisilili te bomo, da zapustiš univerzo.

Izbiraj.